

Център за семиотични и културни изследвания

eБИБЛИОТЕКА

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА

ИЗ “ИЗПОВЕДИ”
(КНИГИ ПЪРВА, ПЕТА И ДЕСЕТА)

e-издание на Център за семиотични и културни изследвания

2012

www.cssc-bg.com

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ПЪРВА)

VIII. 13. Не тръгнах ли от младенчеството насам, за да стигна в детството? Или по-скоро то дойде в мен и зае мястото на младенчеството? Но то не си е тръгвало от мен — къде ли е отишло тогава? И все пак вече не съществуваше. Вече не бях безсловесен младенец, а говорещо дете. Това помня, но как съм се научил да говоря, осъзнах по-сетне.

Не бяха ме учили по-възрастните, излагайки думите в някакъв определен школки ред така, както малко по-късно ми бяха преподавани буквите. А аз сам, с разума, който Ти, Боже мой, си ми дал, с **плач**, с различни **звуци** и **различни телесни движения** опитвах да изразя чувствата на сърцето си, за да подчиня волята на околните, ала не можех да изразя всичко, което исках, и на всички, на които исках.

Запечатвах в паметта си всеки случай, когато възрастните **назоваваха нещо** и в зависимост от **звуците** насочваха тялото си към него: аз виждах и схващах, че **това нещо се означава със звуците, които те издават, когато желаят да го покажат**; че го желаят, ставаше ясно от **жестовете** на тялото, които са, тъй да се каже, естественият език за всички хора, а той е резултат от израза на лицето, от примигването на очите, от движенията на другите телесни членове и от звученето на гласа, което издава как е настроена към нещата душата — дали иска да ги постигне, да ги притежава, да ги отхвърли или да ги избегне.

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ПЕТА)

VI. 10. И почти десет години слушах аз, душата блудна, манихейците и с най-голям копнеж очаквах идването на Фауст. Понеже, когато някои манихейци, на които случайно попаднеш, не можеха да отговорят на възраженията ми по горните въпроси, те все към него ме насочваха [...] И когато той най-сетне дойде, срещнах в негово лице човек приятен и сладкодумен, който много красиво редеше всички обичайни манихейски приказки. Но какво помагаше на моята жажда този изискан виночерпец с неговите *скъпоценни бокали*? Ушите ми вече бяха сити на манихейското учение: но на мен то **не ми се струваше по-добро, защото бе казано по-добре, нито по-истинно, защото бе по-изящно**, нито пък Фауст ми изглеждаше с мъдра душа, защото имаше изразително лице и **красив слог**. А неговите хвалители не преценяваха добре **съдържанието на приказките** и затова Фауст им се струваше мъдър и учен, понеже ги **развличаше с речта си**.

Но бях разбрал аз, че други са подозрителни дори към истината и не искат да я приемат, ако им се излага в **гладка и богата форма**. Но мен моят Бог вече ме беше научил по начин дивен и таен – и вярвам, че Ти ме бе научил, защото това е истина, а друг освен Тебе учител на истината, независимо къде и как се е прославил, няма.

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ПЕТА)

Затова аз от Тебе вече бях научил, **че не бива да приемам като вярно някакво слово само и само защото е казано по красив начин, както и да не приемам, че някакво слово е невярно само и само защото знаците на устата звучат нестройно;** и обратното: бях научил, **че не може нещо да е вярно само защото е изречено грубовато, както и че не може нещо да е невярно само защото е облечено в блестяща реч.** И бях научил, че мъдростта и глупостта са като храните – съответно полезни и неполезни, а **думите, изящни или неизящни,** са като съдове – елегантни или груби: и в тези съдове може да се поднесе и едната, и другата храна.

11. И тъй, жадността, с която до този момент бях очаквал Фауст, намираще все пак известно насищане в жестовете и разгорещеността му по време на спор, **в словата, които се притичваха бързо на място, за да обвият мислите му.**

XIII. 23. Пристигнах в Медиолан при епископа Амброзий, познат по цялата земя като човек отличен, благочестив Твой следовник ... Прие ме бащински този Божи човек... И го обикнах най-напред не като учител на истината – нали напълно бях загубил вяра, че ще я намеря в Твоята църква, - но като човек добронамерен.

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ПЕТА)

Най-напред започнах да забелязвам, че това съдържание може да бъде защитено, и католическата вяра, която по-рано мислех за незащитима от манихейските нападки, сега започнах да разглеждам като напълно защитима, и то по съвсем приемлив начин, особено когато чувах как Амброзий многократно разплита загадките на Стария Завет, които в моите буквални тълкувания ме погубваха. И след като чух **алегоричното изтълкуване** на много места от Писанията, започнах да укорявам отчаянието, което ме беше накарало да мисля, че Законът и Пророците въобще не могат да бъдат защитени от презрението и подигравките на манихейците.

И все пак не мислех, че имам достатъчно основание да поема по пътя на католическата вяра.

25. Тогава обаче дълбоко се замислих дали не мога с някакви сигурни доказателства да изоблича манихейците в лъжа: понеже, ако допуснех, че съществува някаква духовна същност, тутакси всички техни измислици щяха да се стопят и да изчезнат от душата ми. Но не можех. И все пак след по-дълбоки размишления и сравнения относно тялото на нашия свят и цялата природа, в която се простират сетивните усещания, започна да ми се струва, че повечето стари философи са имали по-правилни представи.

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ДЕСЕТА)

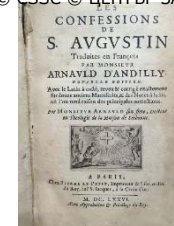

15. Велика е силата на паметта, превелика е, Боже мой, тайник е тя обширен и безкраен. Кой е достигнал до дъното му?

[...] Отиват хората да се дивят на върхове планински и на огромни морски вълни, и на ширни реки, и на гигантския Океан, и на звездния кръговрат – а на себе си не обръщат внимание и не се чудят, че докато съм споменавал всички тези неща, аз не съм ги виждал с очите си, а все пак не бих ги споменавал, ако не съзирах в паметта си планините и вълните, и реките, и светилата, които съм виждал, и Океана, който, без да съм виждал, съм приел на вяра, при това със същите огромни размери, както ако го бях наблюдавал вън от паметта си. **Ала когато съм ги съглеждал с очите си, не съм ги погълнал чрез зрението си и в мен не са те самите, а техните образи.**

IX. 16. Но не само тези образи носи безбрежният обхват на паметта ми. **Всички знания от свободните науки, които съм придобил и още не съм забравил, са тук, но някак по-навътре и не в място вместени; и не образите им нося, а тях самите.**

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ДЕСЕТА)

Че понятието за литература, за умението да се спори, за видовете въпроси – всяко от тези знания съществува в паметта ми, но не като образ, който съм задържал в нея, а съответната вещ съм оставил вън и тя е прозвучала и отминала; така става например с гласа, чиито следи са отпечатани в слуха ни тъй, че дори и да не звучи, може да се извика обратно и сякаш отново да зазвучи [...] И без съмнение не споменатите вещи влизат в паметта, а само техните образи: с необикновена бързина те биват събрани, поставени в някакви необикновени килийки и изваждани по необикновен начин оттам.

X. 17. Но когато чувам, че има три вида въпроси – дали нещо съществува, що е то и какво е, тогава аз разполагам с образите на звуковете, от които са съставени тези изрази, и зная, че те са преминали през ушите ми като някакви шумове и вече не съществуват. Но самите вещи, които се означават чрез тези звукове, аз не съм докосвал с някое сетиво и не съм виждал освен в душата си; ала в паметта си съм скътал не образите им, а тях самите. А откъде са влезли те в мен – това нека каже, който може. [...]

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ДЕСЕТА)

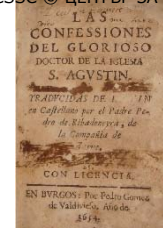
Чувал съм звуците на думите, с които тези неща се означават при разговор, но едно нещо са думите, а друго – тези принципи и закони. Защото думите звучат различно на латински и на гръцки, а самите принципи и закони не са ни на гръцки, ни на латински, ни на някакъв друг език.

Виждал съм линии, тънки като паяжина, начертани от ръката на някой майстор: но геометричните линии са нещо друго, не са **образ на нещата**, за които ми е известно окоето на плътта, а за тях знае всеки и без въобще да си помисли за някакво тяло, ги разпознава вътрешно. [...]

XIII.20. Държа в паметта си всички тези неща, както и начина, по който съм ги научил, а и много лъжливи техни контрадоказателства – и тях също пазя в паметта си: и макар да са напълно лъжливи, не е лъжа, че ги държа в паметта си. [...]

XIV. 22. Но ето: към паметта посягам, като казвам, че душевните вълнения са четири на брой – страст, страх, радост, тъга [...] не бихме говорили за тях, **ако не намирахме в паметта си тези вълнения, и не само звуците на имената, които съответстват на образите, запечатани чрез телесните сетива, но и понятията за самите неща...**

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ДЕСЕТА)

XV. 23. Но как става това, чрез образи, или не – може ли някой да каже, без да се затрудни? **Казвам „камък“, казвам „слънце“: самите вещи не стоят пред сетивата ми, но в паметта ми стоят готови подръка техните образи.** Казвам „телесна болка“, ала не я изпитвам, понеже нищо не ме боли, но ако не съществуваше в паметта ми образът на тази болка, нямаше да зная какво говоря, а и при разговор нямаше да я различавам от удоволствието. Казвам „телесно здраве“ и сам съм здрав телесно – това е моето състояние: но ако липсваше образът му в паметта ми, съвсем нямаше да мога да си припомня какво означава прозвучалият по този начин израз; нито пък при споменаването на думата „здраве“ болните биха разбрали за какво става дума, ако същият образ не се съдържаеше в тяхната памет, макар подобно състояние да отсъства от тялото им. [...]

XVI. 24. А когато казвам „забравя“ и разпознавам това, което казвам, как щях да го разпозная, ако не го помнех? **Говоря не за звуковата страна на думата, а за онова, което тя означава. А ако бях забравил значението, въобще нямаше да мога да разпозная стойността на звуците.** [...]

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“ (КНИГА ДЕСЕТА)

XIX. 28. [...] Дали *щастливият живот* се намира в паметта? Чували сме това име – и всички до един признаваме, че към него се стремим. Не **звученето** обаче ни харесва: понеже ако някой грък чуе латинския израз за щастлив живот, тъй като не знае какво означава той, няма да изпита радост, също както и ние няма да изпитаме, когато чуем израза на гръцки. Защото не гръцки и не латински е щастливият живот, който лелеят и гърци, и римляни, и другоезичните люде. Следователно щастливият живот е нещо познато на всички. И ако можеха всички да бъдат запитани искат ли да са щастливи, в един глас щяха да отговорят: „Да!“. А това нямаше да стане, ако това нещо, което се нарича щастлив живот, не се съдържаше в паметта им.

СВЕТИ АВРЕЛИЙ АВГУСТИН ЗА ЗНАКА. ИЗ: „ИЗПОВЕДИ“

Текстът е по: Свети Аврелий Августин. Изповеди (книга първа и пета, десета). София, Народна култура, 1993, 315 с.; превод: Анна Б. Николова. Фотографиите са от интернет със свободен публичен достъп. Всички права на автора, издателя и преводача са запазени. Презентацията е с образователна цел и е предназначена за студентите от НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, които изучават модулите „Семиотика“ и „Средновековие“.

SOCIETA' EDITRICE INTERNAZIONALE
TORINO-MILANO-GENOVA-PARMA-ROMA-CATANIA